

Forske på eller forske med ?

«Reindriftas hverdag»

Báatsoen aarkebiejje

Boatsojsujto árggabiejvve

Boazodoalu árgabeaivi

Psykososiale arbeids- og levekår
for reindriftsbefolkninga i Norge

Hamar, 3. mars 2025

Snefrid Møllersen, dr. psychol
Sámi klinihkka, SÀNAG/SANKS

 FINNMARKSSYKEHUSET
FINNMARKKU BUOHCCIVIESSU

Partnerskapsforskning

Navigeringsverktøy - styringsverktøy

- Etske retningslinjer for helseforskning på urfolk -
opptre respektfullt i møte med den andres livsverden
- Community Based Participatory Research -
definere prosjektet etter det som er viktig & verdifullt for brukergruppa
- Samarbeidskontrakt -
innhold, struktur, roller, ansvar, rettigheter

Samarbeids-kontrakt : oppgaver, roller, ansvar, økonomi, eierskap til data og resultater

Styringsgruppe: Leder: bruker Medlemmer: 2 fra bruker-organisasjonen, NRL
2 fra forsknings-institusjonen, SANKS

Prosjektgruppe: Leder: forsker Forskningsmedarb: 1 fra bruker-organisasjonen
2 fra forsknings-institusjonen

Referansegruppe/
Ekspertpanel: 3 fra bruker-org.
3 fra eksterne forsknings-inst.

Møter mellom forskere og ulike deler av reindriften
– landsmøter, styremøter, lokale årsmøter,
medlemsmøter mm

Ad. hoc-kontakter mellom forskere og reindriftsutøvere

Fokusgrupper:
Moderatorer: 1 fra bruker-org.
1 fra forsknings-inst.
Deltakere: Alle fra bruker-org.

Forsker-deltakelse på reindriftsarenaer –
seminarer, møter med reindriftsforvaltning,
LMD mm

Struktur

Ulike forventninger til forskning
Ulike ståsteder, interesser, behov
Ulike strategier for problemløsning
Ulike måter å kommunisere på

En struktur, et rammeverk som gir begge parter en stemme,
som rommer forskjellene og aktiverer samarbeid

«Reindriftas hverdag» ble finansiert av :
Reindriftens Utviklingsfond, Helse Nord RHF, Samediggi/Saemiedigkie/Sametinget,
Finnmarkssykehuset, SANKS FoU-fond, NBR/NRL, SÁNAG/SANKS

Forskeren en gjest i andre menneskers livsverden

Lytte til, forstå,
anerkjenne brukerens
"body of knowledge"

Avpasse forskninga
etter verdier, normer,
praksiser i brukerens
livsverden

Ownership, control, access,
possession(OCAP)

- Eierskap
- Kontroll
- Innsyn
- Myndighet

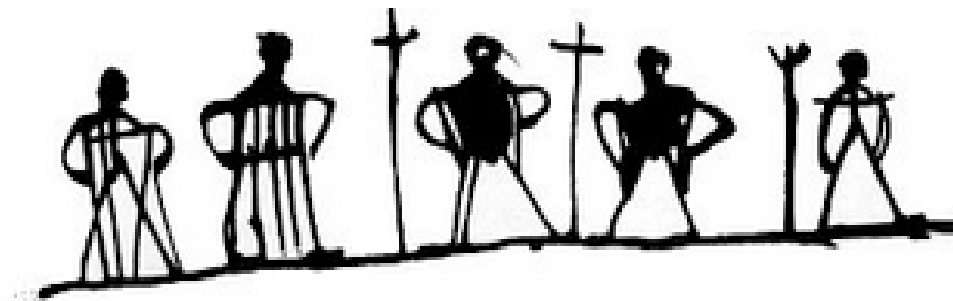
Foto: Marit Helene Eira,
Oarje-Sievju reinbeitedistrikt

CBPR/CDPR

- Tett samarbeid i alle faser av forskningsprosessen.
- Respektere reindriftsutøvernes suverenitet, selvbestemmelse
Akseptere at brukerne selv avgjør hva som har relevans for dem
- Dele kunnskap, ressurser og makt/styrke med hverandre
Jobbe for resultater som styrker begge parter, som begge kan ta ibruk
- Konsensusbaserte beslutninger
Samforent integrering av brukernes & forskernes kunnskap & erfaring.
- Forvalte & fortolke data i samsvar med den kontekst data er hentet fra og hører hjemme i.

Tillit, makt, myndighet

Tillit : åpenhet/transparency
& pålitelighet/accountability

Makt : ta høyde for eksisterende maktforhold

Myndighet/styrke : synliggjøre og bruke begge styrker

Vise god gammeldags folkeskikk : la seg opplyse
spørre før man tar seg til rette

Forskerne

Kostnadene, tidsbruken med samarbeidet gav god avkastning

Felles eierskap til prosjektet førte til god rekruttering

Fikk tilført perspektiver & kunnskap det ellers ville vært svært vanskelig å få tak i

Resultater som reindriftsutøverne selv kunne ta i bruk i sitt eget arbeid for bedre sine arbeids- og levekår

«Same procedure as usual» er ikke nødvendigvis til brukernes beste

Nytteverdi

Reindriftsutøverne

Bli hørt

Egen kompetanse tas på alvor

Styrket tillit til prosjektet

Styrket forventning til nytteverdi

Et kunnskapsskapende samarbeid

Ønsker arbeidsmodellen inn i alle fremtidige prosjekter

Takk for oppmerksomheta

Báatsoen aarkebiejje
Boatsojsujto
árggabiejvve
Boazodoalu árgabeaivi
Reindriftas hverdag

Norgga Boazosápmelaččid Riikasearvi
Norske Reindriftsamers
Landsforbund

Sámi našuvnnalaš gealboguovddáš -
psykalaš dearvvasvuodasuddjen ja
gárrendilledikšu
Samisk nasjonalt
kompetansesenter - psykisk
helsevern og rus

Møllersen, Hamar 3.mars 2025

Tjåehkere Sijte/Østre Namdal reinbeitedistrikt.

Foto: Johnny Hammer